

Πού πηγαίνουν και πού παραμένουν οι ψυχές μετά τον θάνατο;

[Ορθοδοξία](#) / [Θεολογία](#)

[Αλέξανδρος Χριστοδούλου, Θεολόγος](#)



Μετά τον θάνατο του ανθρώπου η ψυχή που ζωογονούσε το σώμα αποχωρίζεται απ' αυτό. Κατά τον Μ. Αθανάσιο η ψυχή είναι αυθυπόστατος και αυτοκίνητη, δηλαδή και μετά το χωρισμό της από το σώμα εξακολουθεί να ζει και να κινείται. Η ψυχή δεν πεθαίνει αλλά το σώμα, όταν αναχωρήσει η ψυχή απ' αυτό. Η ψυχή είναι η πνοή του Θεού μέσα μας, γι' αυτό και είναι αθάνατη. Είναι το πνευματικό δημιούργημα, ενώ το σώμα το υλικό δημιούργημα.

Μόλις η ψυχή βγει από το σώμα του ανθρώπου με το γεγονός του θανάτου ζει αμέσως μια συνειδητή νέα φάση ζωής που συνδέεται με την προηγούμενη ζωή της. Αυτό το βεβαιώνουν αγιογραφικές μαρτυρίες. Ο Κύριος είπε στον ληστή που τον παρακάλεσε «μνήσθητί μου Κύριε όταν έλθης εν τη βασιλεία σου» ότι «Αμήν λέγω σοι, σήμερον μετ' εμού έση εν τω παραδείσω». Με το «σήμερον», ο Κύριος, προσδιόριζε άμεση συνέχιση της ζωής της ψυχής του ληστή, χωρίς να μεσολαβήσει κανένα διάστημα, είτε υπνώσεως, είτε μετάβασης σε κατάσταση

ασυνείδητης υπάρξεως. Στη Μεταμόρφωση του Κυρίου βλέπουμε να εμφανίζονται οι δύο Προφήτες Μωυσής και Ηλίας. Στην Παραβολή του πλουσίου και του Λαζάρου οι ψυχές ζουν μετά τον θάνατο υπό διαφορετικές συνθήκες.

Ο Απόστολος Πέτρος αναφέρει ότι ο Κύριος κατά την διάρκεια της τριήμερης Ταφής Του κατέβηκε στον Άδη και κήρυξε στις ζωντανές ψυχές των κοιμηθέντων ευσεβών ανθρώπων. Οι ψυχές αυτές ζούσαν και άκουσαν το κήρυγμά του και όπως λένε οι Πατέρες, όσες πίστεψαν στον Χριστό σώθηκαν.

Το ότι η ψυχή πηγαίνει κάπου αλλού όπου και παραμένει το βλέπουμε στις διηγήσεις Αναστάσεως ορισμένων νεκρών. Στην Π. Διαθήκη όταν ο Προφήτης Ηλίας προσευχήθηκε μπροστά στο νεκρό σώμα του παιδιού της χήρας της Σιδώνος επέστρεψε η ψυχή του στο σώμα και ζωοποιήθηκε. Άρα η ψυχή που ήταν κάπου αλλού, άκουσε τον Προφήτη και ξαναγύρισε στο νεκρό σώμα.



Πού πηγαίνουν όμως οι ψυχές στο διάστημα που μεσολαβεί από το θάνατο μέχρι την Δευτέρα Παρουσία του Κυρίου;

Πρέπει να γνωρίζουμε ότι η απάντηση στο ερώτημα, όπως λέει ο Μέγας Αθανάσιος είναι «ξένον και φοβερόν και παρά ανθρώποις αποκεκρυμμένον μυστήριον». Είναι δηλαδή μυστήριο το πού πηγαίνουν οι ψυχές. Με βάση την Αγία Γραφή και την Πατερική μας Παρά-δοση, ας ψάξουμε τον δρόμο που ακολουθούν οι ψυχές μετά τον θάνατο του σώμα-τος.

Η Αγία Γραφή αναφέρει τον Άδη, ένα τόπο που βρίσκονται οι ψυχές των αμαρτωλών. Είναι τόπος που επικρατεί σκοτάδι. Βέβαια η Αγ. Γραφή κάνει λόγο και για τον Παράδεισο, τόπο παραμονής των δικαίων μετά την Δευτέρα Παρουσία. Ο Μ. Αθανάσιος, μας λέει: «Των αμαρτωλών οι ψυχές βρίσκονται στον Άδη, των δε δικαίων κοντά στον Θεό και μετά την Δευτέρα Παρουσία του Κυρίου, θα βρίσκονται στον Παράδεισο». Και ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος μας πληροφορεί ότι «με τον θάνατο, οι ψυχές οδηγούνται σε κάποιον χώρο». Ποιός άραγε να είναι αυτός ο χώρος; Η έννοια του χώρου είναι εγκόσμια. Ο Θεός όμως είναι αχώρητος. Οι ψυχές όμως δεν έχουν σχήμα και δεν καταλαμβάνουν χώρο. Στην παραβολή του πλουσίου και του Λαζάρου ο ίδιος ο Κύριός μας λέ-ει, ότι η ψυχή του πτωχού Λαζάρου βρισκόταν στους κόλπους του Αβραάμ. Αυτό είναι μία ανθρωποπαθής έκφραση, δηλαδή οι ψυχές βρίσκονταν σ' έναν καλό τόπο. Ο ιερός Χρυσόστομος λέ-ει, ότι οι ψυχές «είναι εκεί που βρίσκεται ο μόνος αιώνιος και μόνος αθάνατος, ο ποιητής των ψυχών και των σω-μάτων, εκεί που είναι ο Θεός» και περιμένουν την φοβερή ημέρα της Δευτέρας Παρουσίας. Ο φιλόσοφος και μάρτυρας Ιουστίνος λέει ότι οι ψυχές των ευσεβών παραμένουν σε καλύτερο τόπο, οι δε ψυχές των αμαρτωλών σε κάποιο χειρότερο τόπο αναμένοντας τον χρόνο της ελεύσεως του Χριστού. Ο Άγιος Γρηγόριος Νύσσης μάς συμβουλεύει: «Τον Άδη μη φοβηθείς ως ένα τόπο, αλλά ως κατά-σταση ζωής ασωμάτου», δηλαδή ζωής χωρίς συγκε-κριμένο σχήμα. Αυτή η κατάσταση αναμονής ονομάζεται μέση κατάσταση των ψυχών.

Μέση κατάσταση

Ας δούμε μερικά χαρακτηριστικά της μέ-σης καταστάσεως. Μετά το θάνατο γίνεται η μερική κρίση. Στη παραβολή του πλουσίου και του Λαζάρου γίνεται λόγος ότι μόλις πέθαναν κρίθηκαν και τοποθετήθηκαν στο κατάλληλο τόπο. Ο μεν πλούσιος στη γέενα του πυρός και απέναντί του ο πτωχός Λάζαρος μέσα στους κόλπους του Αβραάμ. Η κρίση αυτή είναι προσωρινή και αναμένεται η μεγάλη και οριστική κατά την Δευτέρα Παρουσία όταν θα αναστηθούν τα σώματα και θα ενωθούν με τις ψυχές και θα εμφανιστούν μπροστά στον Κριτή. Στην μερική κρίση κρίνεται μόνο η ψυχή και όχι το σώμα που έχει παραδοθεί στη φθορά. Η προσωρινή λοιπόν κρίση είναι το πρώτο χαρακτηριστικό της μέσης καταστάσεως.

Δεύτερο χαρακτηριστικό της μέσης καταστάσεως είναι μία κατάσταση αναμονής. Οι ψυχές αναμένουν την τελική κρίση, μπορούν όμως, όπως λένε οι Πατέρες της Εκκλησίας, να καλυτερεύσουν την θέση τους κατά το μέγα έλεος του Κυρίου και υπό ορισμέ-νες προϋποθέσεις. Θα πει κάποιος. Μα «εν τω Άδη ουκ έστι μετάνοια». Πώς λοιπόν τώρα είναι δυνατόν να περιμένουν, οι ψυχές κάποια βελτίωση της θέσεώς τους; Κατ' αρχήν πρέπει να πούμε ότι όλοι πιστεύουμε στο μέγα Έλεος του

Θεού. Ο Θεός είναι πολυεύσπλαχνος, φιλόανθρωπος και πολυέλαιος, δεν περιορίζεται από κανέναν και από τίποτε.

Η Αγία μας Ορθόδοξη Εκκλησία με μία σειρά σοβαρών Αγιογραφικών συλλογισμών, καταλήγει στο συμπέρασμα, ότι δικαιούται να απευθύνει για τους κοιμηθέντες πιστούς δεήσεις προς τον Θεό και μνημόσυνα. Αυτά έχουν αποτελεσματικότητα, μόνο σε εκείνες τις περιπτώσεις όπου οι άνθρωποι πίστευαν στον Χριστό, αλλά για λόγους ανεξάρτητους της θελήσεώς τους, είτε δεν πρόλαβαν να εξομολογηθούν τις αμαρτίες τους, ενώ θα το ήθελαν, είτε δεν τους δόθηκε η ευκαιρία να εκδηλώσουν την μετάνοιά τους, προσερχόμενοι στο μυστήριο της μετανοίας και εξομολογήσεως.

Οι Δογματικοί θεολόγοι της Εκκλησίας μας ισχυρίζονται ότι οι αμετανόητες ψυχές, σε τίποτε δεν ωφελούνται από τις δεήσεις και τις προσευχές της Εκκλησίας μας. Ο Καθηγητής κ. Ανδρέας Θεοδώρου γράφει: «Δεν μπορούν οι δεήσεις και τα μνημόσυνα που γίνονται, να σώσουν την αμετανόητη ψυχή, η οποία στην μέση κατάσταση, βρίσκεται στον προθάλαμο της κολάσεως και βασανίζεται στο μέτρο της κρίσεως που της επέβαλλε ο Θεός».

Όμως ποιός άνθρωπος μπορεί με βεβαιότητα να αποφανθεί για κάποιον συνάνθρωπό του, ότι ήταν άπιστος, ή έφυγε αμετανόητος. Μόνον ο Θεός γνωρίζει τα εσωτερικά της ψυχής του καθενός. Μόνον Εκείνος ξέρει αν κάποιος είναι συ-νειδητός άπιστος, ή άθεος. Πολλές φορές πέφτουμε έξω. Γι' αυτό λοιπόν η Εκκλησία μας και διότι δεν γνωρίζουμε τα ενδότερα της ψυχής κάθε ανθρώπου, αλλά και διότι είναι μητέρα φιλεύσπλαχνη, η οποία ενδιαφέρεται για τα παιδιά της, προσεύχεται και κάνει μνημόσου-να σε όλους τους κεκοιμημένους, εμπιστευόμενη στα χέρια του Θεού την εξέλιξη κάθε ανθρώπου.

Το τρίτο χαρακτηριστικό της μέσης καταστάσεως είναι ότι αποτελεί πρόγευση, είτε αμοιβής, είτε κολάσεως. Δηλαδή η μερική κρίση που γίνεται μετά τον θάνατό μας, δίνει στις ψυχές την δυνατότητα να προγεύονται, είτε την χαρά της αμοιβής που θα λάβουν κατά την Δευτέρα Παρουσία, είτε την λύπη της τιμωρίας την οποία περιμένουν.

Ο Μέγας Αθανάσιος μάς διαβεβαιώνει, ότι οι Δίκαιοι άνθρωποι, μετά τον θάνατό τους, δοκιμάζουν «μερική απόλαυση», οι δε αμαρτωλοί «μερική κόλαση». Ο βασιλιάς λέει, προσκαλεί κάποιον σε ένα δείπνο και του λέει, την τάδε βραδιά σε περιμένω να έλθεις στα ανάκτορα όπου θα σου παραθέσω ένα δείπνο. Ο άνθρωπος που έλαβε την πρόσκληση, αισθάνεται μία εσωτερική χαρά, μία ικανοποίηση. Περιμένει τότε θα πάει εκεί και να νιώσει αυτή την δόξα και την τιμή να παρακάθεται στο ίδιο τραπέζι με τον βασιλιά. Αυτή είναι η μία πε-ρίπτωση, όπου

γίνεται πρόγευση της χαράς.

Από την άλλη μεριά, έκανες κάτι κακό και σε συ-νέλαβαν και πρόκειται να δικαστείς. Σε φυλακίζουν. Κάι σου λένε πως πρέπει να περιμένεις για να έρθει ο δικαστής. Αυτό το διάστημα που περιμένεις αι-σθάνεσαι μία λύπη— προγεύεσαι δηλαδή το κακό που έρχεται. Η πρόγευση αυτή ποικίλλει κατά περίπτωση. Ο Μέγας Βασίλειος λέει «Η απόλαυση των Δικαίων θα έχει διάφορα σκαλοπάτια, θα είναι σε διάφορα επίπεδα, άλλους δηλαδή ο Θεός θα τους τιμήσει πο-λύ και άλλους λιγότερο».

Οι ψυχές των Δικαίων —μας λέει ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος— σκέπτονται και προγεύονται την μακαριότητα. Ο Άγιος Ιουστίνος, ο φιλόσοφος και μάρτυρας, λέει «οι ψυχές των Δι-καίων μένουν σ' ένα καλύτερο μέρος, ενώ οι ψυχές των αμαρτωλών μένουν σ' ένα χειρότερο μέρος, εν αναμονή της μεγίστης κρίσεως, η οποία πρόκειται να επακολουθήσει.

<https://bit.ly/3LgKhli>